



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 378/2024-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **MOBIL ATAK, s. r. o.**, Štefanovičová 2, Nitra, zastúpenej JUDr. Jurajom Šrankom, Mostná 29, Nitra, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 75Ek/2931/2022 z 13. októbra 2023 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 378/2024-16 z 30. júla 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 31. októbra 2023, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť exekučnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada, aby bola exekučnému súdu uložená povinnosť náhrady trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

II.

2. Dňa 17. októbra 2022 podala sťažovateľka na exekučný súd opätovný návrh na výkon exekúcie podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ukončení starých exekúcií“). K návrhu na vykonanie exekúcie priložila prílohy v zmysle § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií, podľa ktorého: „*Ak oprávnený po zastavení starej exekúcie podľa tohto zákona podá opätovne návrh na vykonanie exekúcie, k návrhu na vykonanie exekúcie musí pripojiť exekučný titul, upovedomenie o zastavení*“

starej exekúcie alebo uznesenie súdu, ktorým určil, že došlo k zastaveniu starej exekúcie podľa § 8 ods. 2, alebo ktorým súd zamietol námietky alebo ktorým sa námietky odmietli.“

3. Následne doručil exekučný súd sťažovateľke výzvu na odstránenie väd, v ktorej požadoval doplnenie príloh v zmysle § 48 ods. 4 písm. d) Exekučného poriadku, a to spotrebiteľskú zmluvu a všetky ďalšie zmluvné dokumenty súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou vrátane dokumentov, na ktoré spotrebiteľská zmluva odkazuje.

4. Sťažovateľka požadované prílohy napriek výzve exekučného súdu nepredložila, tvrdiac, že predložila všetky prílohy v zmysle § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií, a preto považuje požiadavku exekučného súdu na doloženie príloh v zmysle § 48 ods. 4 písm. d) Exekučného poriadku za nedôvodnú.

5. Dňa 24. januára 2023 vyšší súdny úradník uznesením návrh sťažovateľky na opätovný výkon exekúcie zamietol podľa § 53 ods. 3 písm. a) v spojení s § 53 ods. 4 Exekučného poriadku.

6. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej rozhodol exekučný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol a sťažovateľke nepriznal nárok na náhradu trov sťažnostného konania. Napadnuté uznesenie bolo sťažovateľke doručené a nadobudlo právoplatnosť 13. októbra 2023.

7. Exekučný súd uviedol, že obligatorne prílohy vyžadované v zmysle Exekučného poriadku sa vzťahujú aj na opätovné návrhy na vykonanie exekúcie v zmysle zákona o ukončení starých exekúcií. Podľa exekučného súdu by sa tieto návrhy nemali posudzovať inak než prvotné „nové“ návrhy. To, že vo vzťahu k danému exekučnému titulu už prebiehala exekúcia, nemá význam pre posúdenie nového návrhu ani podanej sťažnosti. K argumentu sťažovateľky uvedenom v odvolaní, že v obdobných prípadoch návrhov na opätovný výkon exekúcie (napr. sp. zn. 23Ek/2300/2022, sp. zn. 18Ek/2382/2022, sp. zn. 30Ek/2272/2022, sp. zn. 51Ek/2255/2022, sp. zn. 74Ek/2931/2022 a sp. zn. 42Ek/2881/2022) neboli od nej vyžadované iné prílohy než tie, ktoré uvádza zákon o ukončení exekúcií, exekučný súd uviedol, že jeho postupy v iných exekučných konaniach pre neho nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax.

III.

8. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za nespravodlivé a arbitrárne. Exekučný súd sa podľa nej v odôvodnení napadnutého uznesenia nevenoval vzťahu zákona o ukončení starých exekúcií a Exekučného poriadku a nevysvetlil, prečo vyžadoval k návrhu aj prílohy špecifikované v Exekučnom poriadku, ktorý je podľa názoru sťažovateľky všeobecným právnym predpisom (*lex generalis*) vo vzťahu k zákonu o ukončení starých exekúcií (ako *lex specialis*). Uvedené podľa nej vyplýva z § 1 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií, podľa ktorého: *«Tento zákon upravuje postup ukončenia exekučných konaní začatých pred 1. aprílom 2017 a vedených podľa predpisov účinných do 31. marca 2017 (ďalej len „exekučné konanie“) a osobitosti postupu pri podaní opätovného návrhu na vykonanie exekúcie (ďalej len „opätovný návrh“)*», ako aj z § 10 ods. 1 tohto zákona, podľa ktorého: *„Ak tento zákon neustanovuje inak, na postup podľa tohto zákona sa použije Exekučný poriadok, okrem ustanovenia § 53 ods. 3 písm. g).“* Stanovenie okruhu povinných príloh v § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií nerozširuje ani nedopĺňa okruh povinných príloh vyplývajúcich z § 48 ods. 4 a 5 Exekučného poriadku, ale stanovuje vlastný, osobitný okruh príloh.

IV.

9. Podľa exekučného súdu je potrebné posudzovať návrh podľa § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií ako nový návrh na vykonanie exekúcie (s poukazom na § 48 Exekučného poriadku). Nový návrh má spĺňať všetky podstatné náležitosti § 48 Exekučného poriadku vrátane obligatórných príloh podľa § 48 ods. 4 Exekučného poriadku, medzi ktoré patrí aj spotrebiteľská zmluva a súvisiaca zmluvná dokumentácia. Tento názor má podporovať aj § 10 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií. Aj keď je zákon o ukončení starých exekúcií v postavení *lex specialis*, zákonodarca výslovne nevytlúčil použitie § 48 ods. 4 Exekučného poriadku. Exekučný súd je povinný aj v tomto „novom“ návrhu skúmať formálnu a materiálnu vykonateľnosť exekučného titulu *ex officio* pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie konkrétnemu exekútorovi. Ak by sa zistila okolnosť, v dôsledku ktorej by bol nútený výkon rozhodnutia neprípustný, bol by exekučný súd nútený návrh v celku alebo relevantnej v časti zamietnuť. Ustanovenie § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií nie je podľa exekučného súdu osobitným ustanovením vo vzťahu k § 48 Exekučného poriadku a neuplatní sa pravidlo *lex specialis derogat legi generali*. V tomto prípade sa len rozširuje okruh povinných príloh k návrhu uvedených v § 48 Exekučného poriadku, ak ide o návrh na podklade exekučných titulov, ktoré už boli v exekúcii vymáhané, ale exekúcia bola zastavená v zmysle osobitného predpisu.

10. Exekučný súd napokon poukazuje na uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 106/2022-19 z 24. februára 2022, v zmysle ktorého zákon o ukončení starých exekúcií ani Exekučný poriadok neobsahujú žiadne ustanovenia, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že nový návrh na vykonanie exekúcie nemôže exekučný súd posúdiť inak ako v predošlých exekučných konaniach vedených na podklade toho istého exekučného titulu.

11. Sťažovateľka vo svojej replike zotrvala na svojej sťažnostnej argumentácii. Namieta ústavnú (ne)udržateľnosť výkladu ustanovení zákona o ukončení starých exekúcií ako *lex specialis* k Exekučnému poriadku ako *lex generalis*, ktorý v napádanom uznesení prezentuje exekučný súd. Sťažovateľka nesúhlasí s názorom exekučného súdu, podľa ktorého ak zákon o ukončení starých exekúcií výslovne nevytlúčil použitie § 48 ods. 4 Exekučného poriadku, tak je potrebné ho aplikovať aj na repodaje. Rovnako sa nestotožňuje s názorom exekučného súdu, že medzi § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií a § 48 Exekučného poriadku sa nemá uplatňovať pravidlo *lex specialis derogat legi generali*.

12. Ustanovenie § 9 zákona o ukončení starých exekúcií taxatívne vymenúva konkrétne prílohy, ktoré je potrebné doložiť k opätovnému návrhu. Keďže v celom § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií absentuje slovné spojenie typu „okrem príloh uvedených v § 48 Exekučného poriadku“, gramatickým a systematickým výkladom je možné dospieť jedine k záveru, že prílohy uvedené v § 9 ods. 1 zákona nerozširujú zoznam príloh stanovený Exekučným poriadkom. Sú však pre repodaje určené osobitne a taxatívne, keďže sú súčasťou samostatného, špeciálneho ustanovenia, podľa ktorého sa riadia exekúcie spĺňajúce kritériá uvedené vo všeobecných ustanoveniach zákona o ukončení starých exekúcií.

13. Sťažovateľka si uvedomuje povinnosť exekučného súdu podrobiť prieskumu každý návrh vrátane repodajov, ale s limitáciou povinností na strane oprávnených ako navrhovateľov vo vzťahu ku skutočnostiam, ktoré zákon o ukončení exekúcií upravuje špecificky a inak ako Exekučný poriadok.

14. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou nijako nenamieta ani nerozporuje oprávnenie exekučného súdu opakovane preskúmať exekučný titul, resp. jeho prílohy, a nerozporuje ani oprávnenie exekučného súdu posúdiť návrh na výkon exekúcie inak ako v predošlých exekučných konaniach vedených na podklade toho istého exekučného titulu, ale zdôrazňuje a namieta ten fakt, že ako prílohy, na základe ktorých môže súd o takomto opätovnom návrhu rozhodnúť a ktoré je súd oprávnený zo zákona vyžadovať, sú iba tie, ktoré stanovuje zákon o ukončení starých exekúcií ako *lex specialis*, a nie aj prílohy v § 48 Exekučného poriadku.

15. Opätovný návrh na výkon exekúcie v zmysle § 9 zákona o ukončení starých exekúcií nie je úplne rovnaký typ podania, ako podanie „prvého“ návrhu na výkon exekúcie v zmysle § 48 Exekučného poriadku, ale ide o osobitný, samostatný typ podania, pomocou ktorého sa môžu oprávnené osoby domáhať výkonu už zastavených starých exekúcií, čiže domáhať sa svojich práv v konaní, ktoré je odlišné od klasického „prvého“ exekučného konania, a to v takom rozsahu a za využitia takého osobitného postupu, aký stanovuje zákon o ukončení starých exekúcií.

16. K vyjadreniu odporcu, že sťažovateľke nič nebránilo v tom, aby doplnila návrh tak, ako to vyžadoval exekučný súd, sťažovateľka uvádza, že ani exekučnému súdu nič nebránilo, aby rozhodol a posúdil návrh na podklade príloh, ktoré stanovuje zákon o ukončení starých exekúcií, a pokiaľ by rozsah týchto príloh exekučnému súdu nepostačoval, mal exekučný súd možnosť pripojiť pôvodný exekučný spis vrátane pôvodného návrhu a jeho príloh zahŕňajúci aj spotrebiteľskú zmluvu a nadväzujúce dokumenty. V zmysle uvedeného je podľa sťažovateľky nelogické, aby pri každom opätovnom podávaní návrhu bol navrhovateľ povinný rovnako dopĺňať všetky prílohy v zmysle Exekučného poriadku, keď exekučný súd už nimi disponuje v spise vedenom pod inou spisovou značkou, alebo má zákonnú možnosť pripojiť si „starý“ exekučný spis z okresného súdu, na ktorom bolo vedené pôvodné exekučné konanie.

V.

17. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje nedostatočným odôvodnením súdneho rozhodnutia a jeho arbitrárnosťou (svojevôľou). Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je argumentácia sťažovateľky, podľa ktorej je okruh povinných príloh, ktoré je potrebné priložiť k opätovnému návrhu na vykonanie exekúcie, stanovený výlučne v § 9 ods. 1 zákona o ukončení starých exekúcií, a preto nemožno od oprávneného vyžadovať aj iné prílohy špecifikované v Exekučnom poriadku (§ 48 ods. 4 a 5 Exekučného poriadku).

18. Pri výklade § 9 ods. 1 Exekučného poriadku je potrebné začať tam, kde začala svoju úvahu aj sťažovateľka (avšak dospela k opačnému záveru ako exekučný a napokon aj ústavný súd). Podstatný je v tomto prípade účel tohto ustanovenia a úmysel zákonodarcu – či mal v úmysle zúžiť rozsah povinných príloh oproti „novým“ návrhom podávaným podľa Exekučného poriadku (kedy by dával zmysel výklad sťažovateľky o vzťahu medzi všeobecným a špeciálnym právnym predpisom) alebo bolo úmyslom zákonodarcu, naopak, tento zoznam príloh „rozšíriť“ (kde dáva zmysel výklad exekučného súdu).

19. Podľa zákona o ukončení starých exekúcií sa k opätovnému návrhu na vykonanie exekúcie musí pripojiť „... exekučný titul, upovedomenie o zastavení starej exekúcie alebo uznesenie súdu, ktorým určil, že došlo k zastaveniu starej exekúcie podľa § 8 ods. 2, alebo ktorým súd zamietol námietky alebo ktorým sa námietky odmietli“.

20. Sťažovateľke možno prisvedčiť, že toto ustanovenie skutočne neobsahuje slová ako „*a iné podklady vyžadované osobitným predpisom*“. Na druhej strane zo znenia tohto ustanovenia nevyplýva ani to, že by malo ísť o prísne taxatívny výpočet, ktorý nemožno rozširovať.

21. Ustanovenia § 48 Exekučného poriadku okrem exekučného titulu obsahujú výpočet podkladov, ktorých predloženie je nevyhnutné pre posúdenie splnenia podmienok pre vedenie exekučného konania – napríklad listinu, ktorá preukazuje právne nástupníctvo [§ 48 ods. 4 písm. b) Exekučného poriadku], listinu, z ktorej je zjavné, že sa splnila podmienka alebo vzájomná povinnosť, ak vyplývala z exekučného titulu [§ 48 ods. 4 písm. c) Exekučného poriadku], ale tiež listiny vyžadované podľa osobitného predpisu (podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov). Ako správne poukázal exekučný súd v napadnutom uznesení, „... *povinné prílohy nadväzujú na dôvody zamietnutia návrhu na vykonanie exekúcie upravené v § 53 ods. 3 Exekučného poriadku, ktoré exekučný súd skúma ex officio v štádiu pred vydaním poverenia. Inak povedané, zákonodarca určil povinnosť predložiť takéto povinné prílohy (aby súd nemusel vyzývať na ich predloženie), na podklade ktorých má exekučný súd posúdiť, či nie je daný niektorý z dôvodov zamietnutia návrhu na vykonanie exekúcie...*“.

22. To platí aj pre prílohy podľa § 48 ods. 4 písm. d) Exekučného poriadku, ktoré vyžadoval od sťažovateľky exekučný súd. Zrejmým dôvodom na povinné predloženie týchto podkladov je totiž povinný prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách exekučným súdom [pozri § 53 ods. 3 písm. e) a f) Exekučného poriadku].

23. Myšlienka prieskumu spotrebiteľských zmlúv (aj) v exekučnom konaní je vo svojej podstate veľmi jednoduchá a rozhodovacia prax Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) pomerne jednoznačná – ochrana spotrebiteľa je zaručená len vtedy, ak vnútroštátny súd výslovne uvedie vo svojom rozhodnutí, že preskúmal *ex officio* nekalú povahu podmienok právneho titulu, na základe ktorého sa začalo konanie o výkone rozhodnutia, že toto preskúmanie, aspoň stručne odôvodnené, nepreukázalo existenciu žiadnej nekalej podmienky a že pri nepodaní námietky v lehote stanovenej vnútroštátnym právom bude pre spotrebiteľa nemožné uplatniť prípadnú nekalú povahu týchto podmienok (rozsudok Súdneho dvora zo 17. 5. 2022, Ibercaja Banco, C-600/19, bod 51).

24. Teda platí, že kým (nejaký) súd nepreskúma nekalú povahu zmluvných podmienok a tento prieskum neodôvodní, ochrana spotrebiteľa nebola završená. Ak preto exekučný súd v priebehu súdneho konania zistí, že do daného momentu k takému prieskumu iný súd nepristúpil, tak má povinnosť taký prieskum vykonať, a to aj v prípade, ak už je vec v štádiu exekučného konania, a podľa najnovšej judikatúry Súdneho dvora aj v prípade, ak nešlo o skrátené konanie (pozri rozsudok Súdneho dvora ERB New Europe Funding II č. C-178/23 zo 7. 11. 2024). Podľa Súdneho dvora: „... *povinnosť vnútroštátneho súdu preskúmať ex officio prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok je odôvodnená povahou a významom verejného záujmu, ktorý je základom ochrany, ktorú smernica 93/13 priznáva spotrebiteľom, takže účinné preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok, ako to vyžaduje smernica 93/13, nemožno zaručiť, ak by sa právna sila rozhodnutej veci vzťahovala na súdne rozhodnutia, v ktorých sa takéto preskúmanie neuvádza (rozsudok zo 17. mája 2022, Ibercaja Banco, C 600/19, EU:C:2022:394, bod 50).*“

25. Bez ohľadu na to, či ide o „nové“ exekučné konanie alebo také, ktoré sa začalo na základe opätovného návrhu na vykonanie exekúcie, exekučný súd je v zmysle judikatúry Súdneho dvora povinný zistiť, či nejaký súd už v ním posudzovanej veci preskúmal neprijateľné zmluvné podmienky alebo nie. Ak sa tak stalo a svoje závery súd riadne odôvodnil a spotrebiteľovi vysvetlil, ochrana bola poskytnutá. Ak nie, je tak povinný bezodkladne urobiť sám.

26. Vo veci sťažovateľky je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že pôvodne vedené exekučné konanie bolo začaté ešte v roku 2016 – teda pred účinnosťou novely Exekučného poriadku – zákona č. 2/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 2/2017 Z. z.“), ktorá nadobudla účinnosť 1. februára 2017 a ktorou boli do Exekučného poriadku zavedené povinnosti podľa § 48 Exekučného poriadku a povinnosť exekučného súdu preskúmať spotrebiteľské zmluvy podľa § 53 ods. 3 Exekučného poriadku. V čase podania (pôvodného) návrhu na vykonanie exekúcie teda sťažovateľka nemala povinnosť predložiť exekučnému súdu prílohy uvedené v § 48 ods. 4 Exekučného poriadku. Ústavný súd vlastnou činnosťou overil, že spotrebiteľská zmluva a ani ďalšie podklady s ňou súvisiace sa v pôvodnom exekučnom spise nenachádzajú.

27. Ak spotrebiteľská zmluva nie je súčasťou pôvodného exekučného spisu, potom je zřejmé, že exekučný súd v tomto pôvodnom konaní nemohol vykonať prieskum neprijateľných zmluvných podmienok. Za týchto okolností nejde zo strany exekučného súdu o žiadny formalizmus, ak tieto podklady od sťažovateľky vyžaduje v konaní o opätovnom návrhu na vykonanie exekúcie, ale o dôsledné naplnenie požiadaviek vyplývajúcich (okrem iného) z § 53 Exekučného poriadku, európskeho práva a rozhodovacej praxe Súdneho dvora.

28. Výklad sťažovateľky, podľa ktorého exekučný súd nesmie vyžadovať od oprávneného nielen podklady k spotrebiteľským veciam, ale žiadny z podkladov upravených v § 48 ods. 4 a 5 Exekučného poriadku, by v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci znamenal, že by nemal možnosť preskúmať splnenie podmienok pre vedenie exekučného konania, a preto je potrebné uzavrieť, že takýto výklad by bol zjavne nesprávny.

29. Výklad exekučného súdu nemožno považovať ani za arbitrárny, ani za nespravodlivý, ale, naopak, treba ho považovať za logický a ústavekonformný aj eurokonformný. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu